

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְשִׁמְתִי פֶדֶת בֵּין עַמִּי וּבֵין עַמֶּךָ, לְמַחֵר יִהְיֶה הָאֵת הַזֶּה"

עַל הַכְּתוּב, "וְשִׁמְתִי פֶדֶת בֵּין עַמִּי וּבֵין עַמֶּךָ...". כּוֹתֵב רַבֵּנוּ בַחֲיִי: "וְתַמְצָא, (כִּי) מֵלֵת 'פֶּדֶת' חָסַר ו', מִפְּנֵי שְׂגָאוֹלֵת מִצְרַיִם (הִיא) גְּאוּלָּה, שְׂאֲחֻרְיָה (יְהִיָּה) שְׁעִבּוּד. אֲבָל, (ה)גְּאוּלָּה הָעֵתִידָה, אֵין שְׁעִבּוּד אַחֲרֶיהָ, כִּי אִם תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים. וְעַל-כֵּן תַּמְצָא בְּגְאוּלָּה הָעֵתִידָה פֶּדֶת מְלֵא ב-ו'. הוּא שְׁכָתוּב (תְּהִלִּים קי"א, ט'): 'פֶּדֶת שְׁלַח לְעַמּוֹ, צִוָּה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ'."

מִבִּיאֹר דְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁל רַבֵּנוּ בַחֲיִי אָנוּ לְמַדִּים, שְׁכִינּוֹן שְׂגָאוֹלֵת מִצְרַיִם לֹא הִיָּתָה גְּאוּלָּת עוֹלָמִים (שְׁהָרִי, בְּעוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, גָּלִינוּ מֵעַל אֲדַמְתָּנוּ בְּחֶרֶפֶן בֵּית רֵאשׁוֹן וְשֵׁנִי), עַל-כֵּן כְּתוּב "פֶּדֶת" בְּכַתִּיב חָסַר (=בְּלִי הָאוֹת ו') – לְרַמּוֹז שֶׁהַגְּאוּלָּה אֵינָה בְּשִׁלְיֻמוֹת. אוּלָּם, עַל הַגְּאוּלָּה הָעֵתִידָה כְּתוּב "פֶּדֶת" בְּכַתִּיב מְלֵא (=עַם ו'). שְׁכֵן, תְּהִיָּה זֹאת גְּאוּלָּת עוֹלָמִים, כְּמוֹ שְׁכָתוּב "פֶּדֶת שְׁלַח לְעַמּוֹ צִוָּה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ'."

בְּסִפָּר הַקְּדוּשׁ "אֲמַרִי יוֹסֵף" מוּבָא רְמִז עַל-כֵּךְ בְּשֵׁם הַרָה"ק רַבִּי אֲרִיָּה מְלֵאנְצוּט, בְּעַל "חֻמַּת אֲרִיאֵל", וְאֵלוֹ דְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים: "הִנֵּה, כְּתִיב 'פֶּדֶת' חָסַר ו', וְכַתְּבוּ הַמְּפָרְשִׁים: לְפִי שֶׁלֹּא הִיָּתָה גְּאוּלָּה שְׁלֵמָה בְּמִצְרַיִם, לְכֵן 'פֶּדֶת' חָסַר ו'. וְשִׁמְעֵתִי בְּשֵׁם הָרַב הַקְּדוּשׁ הָאֲבֵד"ק לְאַנְצוּט זִלְלָה"ה, דְּזָהוּ כּוֹנֵת הַכְּתוּב: 'לְמַחֵר יִהְיֶה הָאֵת הַזֶּה'... 'לְמַחֵר, וְיֵשׁ מַחֵר (שֶׁהוּא לְשׁוֹן עֵתִיד. כְּלוּמָר) לְאַחַר זְמַן. (יּוֹצֵא אִפּוֹא), (שֶׁ)בְּזִמְנֵן הַמְּשִׁיחַ 'יִהְיֶה הָאֵת הַזֶּה', שֶׁהוּא אוֹת ו' שֶׁל 'פֶּדֶת', וְיִהְיֶה 'פֶּדֶת' מְלֵא (עַם) ו'". (כְּלוּמָר, הַכְּתוּב: "לְמַחֵר יִהְיֶה הָאֵת הַזֶּה" רוּמְזוֹ עַל לְשׁוֹן הָעֵתִיד, שְׁכֵן 'לְמַחֵר' הוּא לְשׁוֹן עֵתִיד, וְעַל כֵּן בְּגְאוּלָּה הָעֵתִידָה, 'יִהְיֶה הָאֵת הַזֶּה' – הָאוֹת ו' הַחֲסֻרָה. שְׁכֵן כְּאֲמוֹר, תְּהִיָּה זֹאת גְּאוּלָּת עוֹלָמִים).

וְצָרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין עִמָּךְ עֲנִיָּן זֶה. שְׁכֵן, מְדוּעַ הָאוֹת ו' חֲשׁוּבָה כָּל-כֵּךְ לְגְּאוּלָּה הָעֵתִידָה? נִקְדִּים לְהַבִּיא אֶת דְּבָרֵי הַ"מְּגִלָּה עֲמוּקוֹת", הָאוּמָר, בְּשֵׁם סִפָּר "הַפְּלִיאָה", שְׁלַעֲתִיד לְבוֹא יּוֹצֵיא אֱלֹהֵי הַנְּבִיא אֶת הָאוֹת ו' מִשְׁמוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ, וְיִשְׂאֵר מֵעֲשׂוֹ עֵשׂ. וְזֹאת, כְּפִי שְׁרוּמְזוֹ הַכְּתוּב (יִשְׁעִיָּה נ', ט'): "הֵן כָּלָם כְּפִגְד יִבְלוּ, עֵשׂ יֵאֲכָלֵם."

וְאוּלָּם, אֶת אוֹתָהּ הָאוֹת ו' שִׁיּוֹצֵיא אֱלֹהֵי מֵעֲשׂוֹ הוּא יִמְסוֹר לְעֵקֵב אֲבִינוּ, וְשִׁמּוֹ יִהְיֶה מְלֵא – "יֵעֲקֹב" – כְּמוֹ שְׁכָתוּב (וַיִּקְרָא כו', מ"ב): "וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יֵעֲקֹב."

וְהַבִּיאֹר הוּא, כְּפִי שְׁכָתוּב בְּסִפְרֵים הַקְּדוּשִׁים, שְׁלֶכֶל קְלִיפָה (=כַּחַ טוּמְאָה) חֲיִבַּת לְהִיּוֹת חַיּוֹת (=נִיצוּץ) מִצְדֵּ הַקְּדוּשָׁה, הַמְּחִיָּה אוֹתָהּ (כְּמוֹ שְׁכָתוּב (נְחֻמִּיָּה ט', ו'): "וְאַתָּה מְחִיָּה אֶת כָּלָם"). שְׁכֵן, לֹא נִיצוּץ כְּזֶה, אֵין לְקְלִיפָה קִיּוּם, וְהִיא תִתְּבַטֵּל מִן הָעוֹלָם. לְכֵן, כְּאֲשֶׁר מְגִיעַ הַזְּמַן שֶׁעוֹלָה בְּרִצּוֹנוֹ יִתְּבַרֵךְ לְבַטֵּל אֶת הַקְּלִיפָה, מוֹצֵיא הַקַּב"ה אֶת הַנִּיצוּץ הַקְּדוּשׁ שֶׁמְּחִיָּה אֶת הַקְּלִיפָה, וְהִיא מִתְּבַטֵּלָת בִּיטוּל גְּמוּר כְּעַפְרָא דְאַרְעָא (=כְּעַפְרָא הָאֲרִץ).

וְהִנֵּה, עַל מָה שְׂאֲמָרָה רָחֵב לְמַרְגְּלִים (שֶׁהַחֲבִיאָה בְּבֵיתָהּ), "וְעֵשִׂיתֶם גַּם אִתְּם עִם אָבִי חֶסֶד וּנְתַתֶּם לִי אוֹת אַמַּת", שׁוֹאֵל הַזֹּהַר הַקְּדוּשׁ (וַיְחִי רמ"א'): "וּמֵאֵי אוֹת אַמַּת? דָּא אוֹת ו' (=וּמְהוּ אוֹת אַמַּת? זוֹ הָאוֹת ו'). וְכֵן כּוֹתֵב הַזֹּהַר שֵׁם (מִתּוֹרָגִם): "סִימֵן שֶׁל חַיִּים אֵינוֹ שׁוֹרָה, אֶלָּא בְּאוֹת אַמַּת. וּמִי הִיא אוֹת אַמַּת? זוֹ הָאוֹת ו', מִשּׁוּם שְׁבָה שׁוֹרָה (=יֵשׁ) חַיִּים."

וּמֵעַתָּה מְבוֹאָר מְדוּעַ לְעֵתִיד לְבוֹא יּוֹצֵיא אֱלֹהֵי אוֹת ו' מִקְּלִיפַת עֲשׂוֹ. שְׁכֵן, הָאוֹת ו' הִיא הַנִּיצוּץ הַקְּדוּשׁ הַנּוֹתֵן חַיּוֹת לְקְלִיפַת עֲשׂוֹ. וְלְכֵן, כְּאֲשֶׁר יְגִיעַ הַזְּמַן שֶׁתִּתְּבַטֵּל קְלִיפַת עֲשׂוֹ, בְּמַהֲרָה בְּיַמֵּינוּ, יִבוֹא אֱלֹהֵי הַנְּבִיא וְיּוֹצֵיא אֶת הָאוֹת ו' מִשְׁמוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ, וְיִשְׂאֵר מִמֶּנּוּ עֵשׂ, הַרוּמְזוֹ עַל בִּיטוּלוֹ, בְּבַחֲיִנַת "כְּפִגְד יִבְלוּ עֵשׂ יֵאֲכָלֵם."

עַל-פִּי הָאֲמוֹר, יוֹמַתֵק לָנוּ לְהַבִּין אֶת הַטַּעַם, שְׁלַעֲתִיד לְבוֹא יּוֹצֵיא אֱלֹהֵי הַנְּבִיא אֶת הָאוֹת ו' מֵעֲשׂוֹ, וְיִתֵּן אוֹתָהּ לְעֵקֵב. שְׁכֵן, מְקַרָּא מְלֵא דְבַר הַכְּתוּב (מִיכָה ז', כ'): "תִּתֵּן אַמַּת לְעֵקֵב". דְּהֵינּוּ, יֵעֲקֵב הוּא בְּבַחֲיִנַת אוֹת ו', שֶׁהִיא אוֹת אַמַּת. (וּמִטַּעַם זֶה מוֹסִיפִים בְּתַפִּילַת הָעֲמִידָה/בְּשִׁמּוֹנָה עֲשֻׂרָה אֶת הָאוֹת ו' דּוֹקָא לְעֵקֵב: "אֱלֹהֵי אֲבִרָהֶם, אֱלֹהֵי

יצחק, ואלהי יעקב" – כי יעקב הוא בבחינת האות ו', שהיא **אמת**. (האר"י הקדוש "שער הפנויות" (דרושי העמידה)). נמצא לפי זה, שהאות ו' בשמו של עשו היא **ניצוץ** קדוש, השוה ליעקב, שנפל בתוך קליפת **עשו**. לכן, לעתיד לבוא, יוציא אלהי את האות ו' מ**עשו**, ויחזירה לבעליה האמיתיים – ליעקב אבינו – אשר מידתו היא **אמת**. וזהו שכתוב: "ואחרי כן יצא אחיו (יעקב), וידו אחזת בעקב **עשו**". שכן, זוהי עבודתו של יעקב מעת הלידה – לאחוז באות ו', שנמצאת בסוף/בעקב **עשו**, כדי להוציאה מן ה**טומאה**, ולהחזירה לקדושה, כדי שיהיה שמו יעקוב, בכתוב מלא. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רפאך" ("בשלח", שמות טו', כו')

על הכתוב בפרשת "בשלח", "כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך", אומר הראב"ן, שפאן בכתוב "כל המחלה", הפונה היא לעשר המכות שהביא הקב"ה על מצרים (ססימןן כידוע **דצ"ך עד"ש באח"ב**). שכן תיבת "**אשר**" (=501) עולה בגמטריה של ראשי התיבות של **דצ"ך עד"ש באח"ב** (=501). וזאת, כדי לומר לך, ש"כל המחלה אשר" – בגמטריה **501**, כמנין **דצ"ך עד"ש באח"ב** – שאותם "שמתי במצרים", "לא אשים עליך, כי אני ה' רפאך".

"וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבדים אתם"

מסופר שפעם אחת נכנס לחדרו של ה"חתם סופר" זיע"א, אחד מגדולי הסוחרים בעיר, ובקש את עזרת הרב, וכך אמר לו: "כפי הידוע לרב, סוחר גדול אני, ואולם כעת נקלעו עסקי לצרות צרורות. ולכן אני מבקש ממעלת כבוד הרב שיברך אותי, ובחוכמתו הרבה שיתן לי עצה איך לצאת מן המיצר". "אכן, ידוע לי מצבך הקשה" – אמר הרב – "ואולם עוד יודע אני שאחיד עני ואביון, וצריך הוא עזרה בפרנסתו, ואילו אתה מתעלם מלהושיט לאחיד עזרה, שהוא בשר מבשרך!". "יסלח לי כבוד הרב" – מלמל העשיר במבוכה – "אבל פרגע עסקי אינם מרשים לי לעזור. אולם, אם יצא מן המיצר בודאי שאעזור לאחיו".

השיב לו ה"חתם סופר": "הנה, בפרשת השבוע אמר הקב"ה למשה: 'וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל'. ולכאורה לא מובן מהו "וגם"? שכן, וכי מי עוד שמע את נאקתם של ישראל?".

"אלא" – אמר לו ה"חתם סופר" – "בשעה שבני ישראל נאנקו ונאנחו תחת על מצרים, שמע כל אחד מהם גם את נאקת/אנחת אחיו. ולמרות עול השעבוד הקשה, השתדל כל אחד להקל מעל סבלו של רעהו ככל שהיה יכול. ובשכר זה שאיש את אחיו שמעו – שמע גם הקב"ה את אנחתם, והושיעם". "על-כן" – אמר לו ה"חתם סופר" – "אם חפץ אתה שהקב"ה יושיעך ה' מכל צרותיך, עזור גם אתה לאחרים למרות מצבך הקשה...".

"וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל... ואזכר את בריתי"

אחת עשרה שנים עברו על רינה (שם בדוי) מיום חתונתה, ועדין היא לא נפקדה בפרי בטן. כמה נחלי דמעות, תפילות ותחנונים כבר שפכו היא ובעלה, כבר דרשו ברופאים, ועשו כמה סגולות, ועדין מצפים לישועת ה'.

והנה, ביום בהיר אחד עברה רינה ברחוב, ומול עיניה מתנוסס פרוז בענין כיסוי הראש, המסביר את האיסור שיש בכל הפאות בנות זמנינו, שפידוע לכל, הן עושות את אותה פעולת הנוי שעושה השיער, שהתורה אסרה לנשואה. (שהרי, אסור להתנאות בנוי שיער במקום שיש גברים, מטעם פריצות, כפי שמבואר במסכת "כתובות" עב', ברש"י (ד"ה אזהרה), ברא"ש ובריטב"א, וכל הראשונים. וכן בהקדמת ה"חפץ חיים" לספרו "גדר עולם", שכל גילוי השיער באשה הוא משום פריצות).

כאשר ראתה רינה את אותו פרוז, נתעוררה בה רוח טהרה, והבינה כי אכן הגיעה השעה להחזיר עטרה ליושנה בכיסוי-ראש כהלכה, והחליטה לקבל על עצמה להתעטר במטפחת צנועה, במקום הפאה שחבשה לראשה זה 11 שנים. כפי שחזרה לביתה, מיד ספרה את הדבר לאחותה, ואמרה שאולי זאת תהיה סגולה נכונה להיפקד בבנים. שמעה אחותה, והשתכנעה שזהו הצעד הנכון, ואמרה לה: כדי שהדבר לא יהיה לך קשה, גם אני אלך בעקבותיך - גם אני אסיר את הפאה ואלך בכיסוי-ראש כראוי. והנה, אחותן הקטנה, שגם היא היתה נשואה, ובעלה בקש ממנה לפני האירוסין כיסוי-ראש בלי פאה, וענתה לו אז שאין היא יכולה להיות שונה מאחיותיה. והנה, עתה, כאשר כבר שתי אחיותיה הולכות במטפחות, החליטה אף היא לעשות כן - להוריד את הפאה, וללכת בכיסוי-ראש כראוי (שהרי היא אמרה שהיא לא יכולה להיות שונה מאחיותיה). לא עברה שנה, והאשה נפקדה בשלישיה, בריאים ושלמים. הדבר היה לפלא בעיני כל המשפחה. הם ראו בחוש כי ישמנהיג לבירה, המשלם לאיש כמעשהו, מידה כנגד מידה. (הסגולה הזאת בדוקה ומנוסה). **שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!**

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּדְעֶתֶם כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינקס פרידמן)

מְדַבְּרֵי הַכְּתוּב בַּפְּרָשָׁה, "אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם", לְמַדּוּ חוֹ"ל בְּגַמְרָא, שְׁצַרִּיד לְבָרֶךְ עַל הַלֶּחֶם "הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ", בַּתּוֹסֶפֶת הָאוֹת ה', כְּפִי שְׁשֻׁנֵינוּ בְּגַמְרָא: "תִּנּוּ רַבְּנָן, מַהוּ אוֹמֵר (הַמְּבָרֵךְ עַל הַלֶּחֶם)? הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ. רַבִּי נַחֲמִיָּה אוֹמֵר: 'מוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ' (לֹא הָאוֹת ה'). רַבְּנָן סִבְרִי (וְחֻכְמִים סוֹבְרִים ש') "הַמוֹצִיא" – דְּאִפִּיק מִשְׁמַעוֹ (=שְׁהוּא לְשׁוֹן עֶבֶר)... שְׁנַאֲמַר: 'הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם... וְהַלְכְּתָא (וְהַהֲלָכָה הִיא שְׁצַרִּיד לְבָרֶךְ), 'הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ (בַּתּוֹסֶפֶת הָאוֹת ה')". נִמְצְאוּ לְמִדֵּים מְדַבְּרֵי הַגְּמָרָא, שֶׁהַפְּרָכָה שְׁאֵנוּ מְבָרְכִים עַל הַמְּזוֹן הִיא עַל הָעֶבֶר. דְּהֵינּוּ, אֲנִי מְבָרְכִים לַה', עַל שֶׁהוֹצִיא לָנוּ לֶחֶם מִן הָאָרֶץ, וְעַתָּה אֲנִי בָּאִים לְהַנּוֹת מִמֶּנּוּ. אוֹלַם, בְּגַמְרָא נִחְלְקוּ הַחֻכְמִים, בְּאִיזוֹ לְשׁוֹן מֵתֵאִים יוֹתֵר לְבָרֶךְ עַל הָעֶבֶר: "מוֹצִיא" (לֹא הָאוֹת ה'), או "הַמוֹצִיא" (עִם הָאוֹת ה'). וְקָבְעוּ לְבִסּוּף חֻכְמִים, שְׁצַרִּיד לְבָרֶךְ "הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ", בַּתּוֹסֶפֶת הָאוֹת ה', שֶׁהוּא לְשׁוֹן עֶבֶר, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב: "הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם".

(בִּיאור נּוֹסֵף מוּבָא בְּשֵׁם הִירוּשָׁלַיִם, שְׁצַרִּיד לְבָרֶךְ "הַמוֹצִיא", עִם הָאוֹת ה', "כְּדִי שְׁלֹא לְעֲרַב הָאוֹתִיּוֹת...". כְּלוּמַר, אִם הֵינּוּ אוֹמְרִים "מוֹצִיא", הֵינּוּ עֲלוּלִים לְחַבֵּר שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת מ' לְאַחַת ("בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מְלֶכֶךְ הָעוֹלָם מוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ"). לְכֵן עֲדִיף לְבָרֶךְ "הַמוֹצִיא", עִם ה', כְּדִי לְהַפְרִיד אֶת אוֹתִיּוֹת מ' ("...הָעוֹלָם הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ").

וְתִמְהוּ הַמְּפָרְשִׁים עַל נּוֹסַח הַפְּרָכָה "הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ". שְׁכֵן, מַה שְׁיוּצֵא/צוּמַח מִן הָאֲדָמָה זֶה חֲטָה, וְלֹא לֶחֶם. וְהָאֲדָם הוּא שְׁטוּחַן אֶת הַחֲטִים וְאוֹפֶה מֵהֵן לֶחֶם. אִם כֵּן, מַדּוּעַ מְבָרְכִים "הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ"? הֲרִי רָאוּי יוֹתֵר לְבָרֶךְ "הַמוֹצִיא דְגָן/חֲטָה מִן הָאָרֶץ"...

וְתַרְצוּ עֲנִינָן זֶה (הַשְּׁל"ה "וּצֵא", הַמְּגַלָּה עֲמוּקוֹת "שְׁלַח") בְּטוֹב–טַעַם, עַל–פִּי מַה שְׁשֻׁנֵינוּ בְּגַמְרָא (סְנַהֲדִין ע'): "דְּתַנְיָא, אֵילָן (=עֵץ) שְׁאֵכַל מִמֶּנּוּ אָדָם הָרָאשׁוֹן... רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, חֲטָה הִיְתָה, שְׁאִין הַתִּינּוֹק יוֹדֵעַ לְקִרּוֹת 'אָבָא' וְ'אִמָּא', עַד שְׁיִטְעֵם טַעַם דְּגָן". וּמִמְשִׁיכָה הַגְּמָרָא וְאוֹמֵר שֵׁם: "הוֹאִיל וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, (שְׁה)חֲטָה – מִיִּן אֵילָן (=עֵץ) הִיא, לִיְבָרֶךְ עֲלֶיהָ (=צַרִּיד לְבָרֶךְ עַל הַחֲטָה) 'בוֹרָא פְּרִי הָעֵץ"'. וְתַרְצוּ חוֹ"ל עֲנִינָן זֶה עַל–פִּי מַה שְׁכַתּוּב בַּמְּדָרַשׁ (בְּרַאשִׁית רַבָּה טו', ז'): "הַחֲטִים) מִתְּמָרוֹת (=מִתְּנִשְׂאוֹת) הָיוּ כְּאֲרִזִּי לְבָנוֹן". כְּלוּמַר, לְפָנֵי חֲטָא עֵץ הַדַּעַת צָמְחוּ הַחֲטִים עַל עֵצִים. אוֹלַם, לְאַחַר הַחֲטָא, נִפְלָה כָּל הַבְּרִיאָה. וְגַם הַחֲטָה נִפְגְּמָה, וְשׁוֹב אֵינָה גְּדֻלָּה עַל עֵץ, אֲלֵא עַל הָאֲדָמָה.

וְכֵן כְּתִב הַ"תּוֹרַת חַיִּים" (סְנַהֲדִין ס): "וְצַרִּיד לּוֹמַר, דְּלָאוּ (=שְׁלֵא) חֲטָה מִמֶּשׁ הִיָּה (עַל הָעֵץ). דָּאֵם כֵּן, מָאִי (=מַדּוּעַ כְּתוּב) 'כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֵאֲכָל'... וְהִלָּא חֲטָה מִמֶּשׁ אֵינָה רְאוּיָה לְאֲכִילָה. אֲלֵא פַת חֲטִין הִיָּה, שְׁהִיְתָה הָאָרֶץ מוֹצִיאָה גְּלוּסְקָאוֹת (=כֶּכֶר לֶחֶם סֶלֶת), כְּמוֹ שְׁיִהְיָה לְעֵתִיד"'. כְּלוּמַר, אוֹמֵר הַ"תּוֹרַת חַיִּים", כִּיִּין שְׁכַתּוּב "כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֵאֲכָל" – בְּרוּר שְׁלֶחֶם גְּדֻלָּה עַל הָעֵץ, וְלֹא חֲטָה. שְׁהֲרִי, חֲטָה אֵינָה רְאוּיָה לְמֵאֲכָל. וּמוֹסִיף וְאוֹמֵר הַ"תּוֹרַת חַיִּים", שְׁכָּךְ יִהְיָ לְעֵתִיד לְבוֹא, שְׁהָאָרֶץ תּוֹצִיא לֶחֶם, כְּפִי שְׁכַתּוּב בְּגַמְרָא (שַׁבַּת ל'): "אָמַר רַבִּי תַּיָּא בְּרַבִּי יוֹסֵף: עֲתִידָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שְׁתּוֹצִיא גְּלוּסְקָאוֹת (=כֶּכֶר לֶחֶם סֶלֶת) וְכִלִּי מִילַת (=בְּגָדִים מְצֻמֵר עֲדִין)". דְּהֵינּוּ, לֹא יִצְטָרְכוּ לְטַחֵן אֶת הַחֲטִים לְקִמַּח כְּדִי לְעַשׂוֹת גְּלוּסְקָאוֹת, אֲלֵא הָאָרֶץ תּוֹצִיא גְּלוּסְקָאוֹת מוּכְנוֹת וּמְזוּמְנוֹת לְאֲכִילָה בְּלִי שׁוּם טוֹרַח.

לְפִי זֶה, מְתַרְצִים מְאוּרֵי הָעוֹלָם הַלְלוּ – הַשְּׁל"ה הַקְּדוּשׁ, הַ"תּוֹרַת חַיִּים" וְהַמְּגַלָּה עֲמוּקוֹת" – כִּי מִטַּעַם זֶה תִּקְנוּ לָנוּ חוֹ"ל לְבָרֶךְ עַל הַלֶּחֶם "הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ", וְלֹא "הַמוֹצִיא דְגָן/חֲטָה מִן הָאָרֶץ". כְּדִי לְרַמּוֹז לָנוּ, שְׁלִפְנֵי חֲטָא עֵץ הַדַּעַת הוֹצִיא הַקַּב"ה לֶחֶם מִמֶּשׁ מִן הָאָרֶץ, לֶחֶם מוּכָן וּמְזוּמָן לְאֲכִילָה, וְכֵן יִהְיָ גַם לְעֵתִיד לְבוֹא, כְּמוֹ

שכתוב: "עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות (=כפר לחם סלת)...".

ולכן גם קבעו חז"ל לברך "המוציא", עם האות ה. שכן, למלה "המוציא" יש משמעות של עבר, וגם משמעות של עתיד. וזאת, כדי לרמוז לנו, שבבעבר, לפני החטא, הוציא הקב"ה לחם מזומן לאכילה, מן הארץ. וכן, גם לעתיד לבוא עתידה ארץ ישראל להוציא לחם וגלוסקאות מוכנים מן הארץ. (רש"י מפרש, ש"המוציא" הוא גם לשון עתיד, כמו שכתוב: "המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים". והרי, כשאמר פסוק זה למשה עדין לא יצאו ישראל ממצרים).

מכל זה נמצאנו למדים יסוד גדול, והוא, שאכילת הלחם וברכתו הם תיקון גדול לחטא עץ הדעת. שכן, כבר בארנו, שלאחר חטא אדם וחוה נפל הלחם ממדרגתו, ובמקום שיצמח לחם על העצים, מוכן ומזומן לאכילה, צומחת חטה על האדמה, וצריך האדם לטרוח ולטחון ולעשות עיסה, ולאפות ממנה לחם. על-פי האמור, נשפיל להבין יסוד גדול, כי באכילת הלחם וברכתו, צריכים אנו לכוון לתקן את חטא עץ הדעת, שהיה לחם, לפי שיטת רבי יהודה. ולכן אנו מברכים "המוציא לחם מן הארץ", שהוא לשון עבר וגם לשון עתיד, כדי לרמוז שלפני חטא אדם הראשון הוציא הקב"ה לחם מן הארץ. וכן, לעתיד לבוא עתידה ארץ ישראל להוציא מן הארץ לחם מוכן, המזומן לאכילה. על-כן, נמצא שאנו לא רק מברכים על אכילת הלחם, אלא אנו גם מתפללים על תיקון חטא עץ הדעת, שהיה בלחם, כדי שיחזור המצב כמו לפני החטא, וארץ ישראל תוציא גלוסקאות. (המשך המאמר בהרחבה באתר "בני ציון")
ו"יאמר משה לפני ה' הן אני ערל שפתים"

על הכתוב, "ו"יאמר משה לפני ה' הן אני ערל שפתים", שואל "כסא הרחמים", מהיכן נעשה משה ערל שפתים? ומביא הוא את דברי חז"ל במדרש (שמות רבה א', כו'), שיום אחד הביאה בתיה את משה (בהיותו רך בשנים) לפני פרעה, ולקח פרעה את משה, והושיבו על ברפיו. מיד לקח משה את כתר מלכותו של פרעה והשליכו ארצה. חרה פרעה בו (=במשה), ורצה להורגו. מיד שלח הקב"ה את גבריאל המלאך, שנדמה למלך פרעה כמשנה למלך. אמר לו: אדוני המלך, נער זה קטן, ואינו יודע להבחין בין טוב לרע. אולם, השרים שהיו במקום אמרו לפרעה: ואפילו כך, חייב הילד מיתה. אמר להם: עכשיו אנו נבחן אם הילד יודע להבין בין טוב לרע. הביאו אלי כלי אחד מלא גחלי אש, וכלי אחד בעל מרגליות טובות, שמוהירות ומאירות כמו גחלי אש. ונראה מאיזו קערה הילד לוקח. הסכים פרעה, וכך הביאו לפני משה כלי מלא גחלי אש יוקדות, וכלי מלא מרגליות. ומשך ידו (משה) ורצה לקחת מהמרגליות הטובות. מיד בא גבריאל המלאך, ודחף ידו לקחת מגחלי האש היוקדות, והניחם משה על לשונו, ונשרפה הלשון. ועל-ידי כך נטהרה לשונו מהחלב שינק מהנכרית ביום שהעלתה אותו בתיה מן היאור. ומוסיף "כסא הרחמים" ואומר, שענין זה רמוז בכתוב "ו"יאמן העם וישמעו כי פקד ה' את בני ישראל... ויקדו וישתחוו". שהרי צריך להבין, למה שיאמינו העם? ומהיכן שמעו כי פקד ה' אותם?

ומסביר ואומר "כסא הרחמים", שישראל הלכו לשאול את סרה בת אשר, ואמרו לה: בא אחד ושמו משה, ורוצה לגאול את ישראל. ואין אנו יודעים אם אמת דבריו או לא. אמרה להם: ומה סימן יש לו? אמרו לה: כבד פה וכבד לשון הוא. אמרה להם: קבלו דבריו, שאמת הם. אמרו לה: מהיכן את יודעת? אמרה להם: יוסף דודי אמר והשביע את השבטים, שיבוא אחד לגאול אתכם, והעליתם את עצמותי מזה. (כפי שכתוב בראשית נ', כה): "וישב יוסף את בני ישראל לאמר פקד אלהים אתכם והעלתם את עצמתי מזה". אמרו השבטים ליוסף: מי הוא שיבוא לגאול אותנו? מה סימנים יש לו? אמר להם: פיו שרוף, וכבד פה הוא בדיבורו. ועל-כך רמו ואמר להם יוסף "פקד אלהים אתכם". שכן, וכי למה לא אמר להם "זכור יזכר אלהים אתכם"? אלא "פקוד", הם אותיות "פי קוד". דהינו, שפיו ולשונו שרופים מאש הגחלים היוקדות.

"ובני עזיאל מישאל ואלצפן וסתרי"

בספר "שלישלת הקבלה" מסופר על החכם רבי אברהם הלוי, שחי בירושלים בשנת רעו' לאלף השלישי, שפעם אחת עשה שאלת חלום על קץ הפלאות – מתי יבוא כבר משיח צדקנו? והשיבו לו מן השמים בצחות לשון הכתוב: "מישאל ואלצפן וסתרי", מי שאל ואל צפן וסתרי – מי שואל לדברים נסתרים שצפן האל?

"בְּנֵי צִיּוֹן"

מעלת שמירת השבת

הָרַב הַקְּדוּשׁ, הַחֲזוּזָה מְלוּבְלִין, מְלַמְּדֵנוּ יְסוּד גְּדוֹל: יִשְׂרָאֵל שִׁקְעוּ בַּמִּצְרִים בַּ—מ"ט שְׁעָרֵי טוֹמְאָה, מַחֲמַת שְׁנֵשֶׁת עֲבָדוֹ לְעֵבֹד עֲבוֹדַת פְּרָךְ לְמַעַן הַמִּצְרִים, שֶׁהָיוּ שָׂרֵשׁ הַטוֹמְאָה. וְעַל—יְדֵי שִׁיעֵבוּד הַגּוֹף מִשְׁתַּעַבְּדַת גַּם הַנֶּפֶשׁ שְׁבָאָדָם. וְשִׁיעֵבוּד מוּחַלֵּט זֶה לְמִצְרִים גָּרַם לָהֶם (=לְיִשְׂרָאֵל) לֵאבֹד אֶת זְהוּתָם הַעֲצָמִית וְקְדוּשָׁתָם, וְלִשְׁקוֹעַ בְּטוֹמְאֵת מִצְרִים. וְכִךְ הַדְּבָר גַּם אֶצְלָנוּ. כְּשֶׁאֲנַחְנוּ עוֹסְקִים בְּעֵנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי לְהַתְּפָרֵס וּלְהַתְּקִים, יֵשׁ סַכְּנָה שְׁעַל—יְדֵי כִּךְ נִשְׁקַע חֵס וְחִלְיָה בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבַחֲוֹמְרִיּוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה, וְנִתְעַסֵּק בְּטַפֵּל וּנְשַׁכַּח אֶת הָעֵיקָר, שֶׁהוּא לְעֵבֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ. לָכֵן נָתַן לָנוּ הַקַּב"ה, בְּרוּב רַחֲמָיו וְחַסְדָּיו, אֶת הַשַּׁבָּת, שְׁבֵה אִישׁ יִשְׂרָאֵל אִינוֹ עוֹשֶׂה שׁוּם מְלָאכָה. וְכֵן, בְּשַׁבַּת קָדֵשׁ מְקַבֵּל הָאָדָם נִשְׁמָה יִתְרָה, שְׁלֵא עֲבָדָה כָּלֵל בִּימוֹת הַחֹל, וְלֵא עֲסָקָה כָּלֵל בְּעֵנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהִיא מְאִירָה בְּתוֹכוֹ. וְכִךְ נִמְצָא, שְׁעַל—יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבַּת קָדֵשׁ מְזַדְּכֵךְ הָאָדָם, עוֹבֵד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ, וְלֵא מִשְׁתַּעַבְּד וְשׁוֹקַע בְּעֵנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה מַחֲמַת הָעֲבוֹדָה בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל. לָכֵן גַּם סַבֵּב הַקַּב"ה, בְּרוּב רַחֲמָיו, כִּךְ, שְׁאֵת קֶרְבֵּן הַפֶּסַח שִׁלְקָחוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, הֵם יָקָחוּ בַּיּוֹם שַׁבַּת קָדֵשׁ, וְזֹאת כְּדֵי שִׁיְצַלְיָחוּ לְהַעֲלוֹת אֶת עֲצָמָם מִשְׁעֲבוּד מִצְרַיִם, מִתּוֹךְ מַט' שְׁעָרֵי הַטוֹמְאָה, בְּעִזְרַת אוֹתָהּ הַנִּשְׁמָה הַיִּתְרָה, שְׁמְקַבְּלִים בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁהִיא טְהוּרָה וְזָכָה, וְלֵא נְטֻמְאָה בְּטוֹמְאֵת מִצְרַיִם. כִּי לְוֵלֵא נִשְׁמָה זֹה, לֵא הָיוּ יְכוּלִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְצַאֵת מִמִּצְרַיִם.

וְעוֹד עֲצָה נָתַן לָנוּ הַקַּב"ה, כְּדֵי שְׁלֵא נִשְׁקַע בַּחֲוֹמְרִיּוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהִיא מְצוֹת קְבִיעוֹת עֲתִים לְתוֹרָה. עַל—יְדֵי כִּךְ שֶׁהָאָדָם קוֹבֵעַ זְמַן לְלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, הוּא מְזַכֵּךְ אֶת עֲצָמוֹ, וְלְעוֹלָם לֵא יִשְׁקַע בְּהַבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה. וְזֶהוּ הַדְּבָר שֶׁשָּׁנִינוּ בַּמִּשְׁנָה (אבות ב', ב'): "יִפֶּה תְּלַמּוּד תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ, שִׁיְגִיעַת שְׁנִיָּהם מִשְׁפַּחַת עוֹן". כִּי מְצַד אֶחָד צָרִיךְ הָאָדָם לְעַסוֹק וְלְעַמּוֹל בְּעֵנֵי דֶרֶךְ אֶרֶץ, כְּדֵי לְתַקֵּן אֶת חֲלָקוֹ בַּחֲטָא הָאָדָם הָרָאוּשׁוֹן, כְּשֶׁאֲכַל מַעֵץ הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁגִּזַּר עָלָיו ה' יִתְבָּרַךְ "בְּזַעַת אִפִּיךָ תֹאכַל לֶחֶם".

אִךְ הָרִי יֵשׁ כְּאֵן סַכְּנָה שְׁדוּקָא עַל—יְדֵי עַסוּק בְּעֵנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, יִשְׁקַע הָאָדָם חֵס וְחִלְיָה בַּחֲוֹמְרִיּוֹת, וְיִשְׁתַּעַבְּד לָהּ. לָכֵן צָרִיךְ לְקַבּוֹעַ עֲתִים לְתוֹרָה בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כְּדֵי שֶׁתְּהִיָּה לְאָדָם שְׁמִירָה, עַל מְנַת שְׁלֵא יִשְׁקַע בְּהַבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה – וְזֶהוּ שְׁפַתּוֹב: "יִפֶּה תְּלַמּוּד תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ".

"לָכֵן אָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי... " (ו' ו')

יְדוּעַ שְׁחֹז"ל תִּקְנֵנוּ לָנוּ בְּלִיל פֶּסַח לְשִׁתּוֹת אַרְבַּע כּוֹסוֹת יַיִן, כְּנִגְדֵי אַרְבַּעָה לְשׁוֹנוֹת גְּאוּלָּה, הַנּוֹזְכִּים בְּפִסּוּקִים בְּפִרְשֵׁתָנוּ (שְׁמוֹת ו', ו'—ז'): "לָכֵן אָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סַבְּלַת מִצְרַיִם וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מִעֲבַדְתֶּם וְגֵאלְתִּי אֶתְכֶם בְּזִרוּעַ נְטוּיָה... וְלִקְחַתִּי אֶתְכֶם לִי לְעָם" (וְהוֹצֵאתִי, וְהִצַּלְתִּי, וְגֵאלְתִּי, וְלִקְחַתִּי).

וְלִכְאוּרָה תְּמוּהָ הַדְּבָר: מָה עֲנִין אַרְבַּעָה לְשׁוֹנוֹת שֶׁל גְּאוּלָּה בְּמִצְרַיִם? הָרִי בְּמִצְיָאוֹת הַיְתָה רַק גְּאוּלָּה אַחַת – גְּאוּלַּת מִצְרַיִם – וְמָה בָּאוּ לְרַמּוֹז לָנוּ אַרְבַּעָה לְשׁוֹנוֹת הַגְּאוּלָּה הַנּוֹזְכִּים כְּאֵן?

כְּדֵי לְהַבִּין זֹאת, נִקְדִּים לְהַבִּיא אֶת דְּבָרֵי הָאֵר"י זצ"ל, הַמְקַשֶּׁה עַל מָה שֶׁאֲמָרוּ חו"ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה ב', ד'): ("וְהָאֶרֶץ הַיְתָה תְּהוֹ וְבָהוּ וְחֻשְׁךָ עַל פְּנֵי תְּהוּם") – "וְהָאֶרֶץ הַיְתָה תְּהוֹ" – זֶה גְּלוּת בְּבָל... "וְבָהוּ" – זֶה גְּלוּת מְדִי... "וְחֻשְׁךָ" – זֶה גְּלוּת יוֹן... "עַל פְּנֵי תְּהוּם" – זֶה גְּלוּת מְמַלְכַת הָרַשָּׁעָה (=אָדוּם)...

שׁוֹאֵל הָאֵר"י הַקְּדוּשׁ: מְדוּעַ לֵא הַזְּכִירוּ חו"ל אֶת גְּלוּת מִצְרַיִם, שֶׁהִיָּה הַגְּדוּלָּה וְהַקְּשָׁה מִכָּל הַגְּלוּיּוֹת? וּבְאֵר שֶׁם הָאֵר"י אֶת קוּשִׁיתוֹ, וְאָמַר, שֶׁגְּלוּת מִצְרַיִם הִיָּה גְּלוּת כְּלָלִית וְשׁוֹרְשִׁית שֶׁהַכִּלָּה בְּתוֹכָהּ אֶת כָּל אַרְבַּע הַגְּלוּיּוֹת – בְּבָל, מְדִי, יוֹן, וְאָדוּם. וְלָכֵן אֵינן הִיא נּוֹכְרַת כָּלֵל בְּדְבָרֵי חו"ל.

אִךְ הַחִיד"א זצ"ל מְבָאֵר כִּךְ, שֶׁגְּלוּת מִצְרַיִם הִיָּה כְּלָלִית כָּל אַרְבַּע הַגְּלוּיּוֹת, וְהוּא מְבִיא רְמִז לְכִךְ מִהַפְּסוּק "וְאֵלָה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרִימָה" – "בָּאִים" רְאִשִׁי—תְּבוֹת: בְּבָל אָדוּם יוֹן מְדִי. וְזֹאת, כְּדֵי לֹמַר לָנוּ שֶׁכָּל אַרְבַּע הַגְּלוּיּוֹת הָיוּ כְּלוּלוֹת בְּגְלוּת מִצְרַיִם.

והנה בענין זה של ארבע הגלויות, אומר הר"ק, המקובל האלקי רבי נתן שפירא זצ"ל, בספרו "מגלה עמוקות" (ואתחנן אופן רלו'): כִּאֲשֶׁר חָטָא אָדָם הָרָאוּשׁוֹן בַּחֲטָא עֵץ הַדַּעַת, הַתְּקַלְלוּ אַרְבַּעָה דוֹרוֹת, וּבַחֲטָאֵיהֶם פָּגְמוּ אַרְבַּעָה דוֹרוֹת אֵלּוּ בְּאַרְבַּע אוֹתוֹת שֵׁם הַקַּב"ה ("יְהוָה"). וְאַרְבַּעָה דוֹרוֹת אֵלּוּ, אֹמֵר הַ"מְגַלֵּה עֲמוּקוֹת", הֵם דוֹר אָנוּשׁ, דוֹר הַמְּבוּל, דוֹר הַפְּלָגָה וְהַדוֹר שֶׁל סָדָם – וְהֵן אַרְבַּעַת שְׁלֵבֵי הַסֵּלֶם שֶׁרָאָה יַעֲקֹב בַּחֲלוֹם, וְהֵם נִרְמְזִים בְּרֵאשֵׁי הַתִּיבוֹת (בראשית כח, יב'): "...הַנְּהַ סֵּלֶם מִצֵּב אֲרֻצָּה" – רֵאשֵׁי תִיבוֹת: הַפְּלָגָה, סָדָם, מְבוּל, אָנוּשׁ.

וּמִמְשִׁיךְ וְאוֹמֵר הַ"מְגַלֵּה עֲמוּקוֹת", שְׂאֲרַבְעָה דוֹרוֹת אֵלּוּ הַתְּגַלְגְּלוּ לְכוֹר הַבְּרוּל לְמִצְרַיִם, כְּדֵי לְקַבֵּל שֵׁם אֶת תִּיקוּנָם. וְזֶהוּ סוּד אַרְבַּעָה לְשׁוֹנוֹת שֶׁל גְּאוּלָּה, שְׂאֲמַר הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה (וְהוֹצֵאתִי, וְהִצַּלְתִּי, וְהוֹצֵאתִי, וְלִקַּחְתִּי). שְׁפֹן, אַרְבַּעַת הַלְשׁוֹנוֹת הֵלְלוּ נֶאֱמָרוּ עַל אַרְבַּעַת הַדוֹרוֹת הָאֵלּוּ, שְׁתוּקָנוּ שֵׁם עַל-יְדֵי קִשֵׁי הַשְּׁעֵבוּד, כְּפִי שְׁרוּמֵזוּ הַכְּתוּב: "וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלַת מִצְרַיִם" – רֵאשֵׁי תִיבוֹת: הַפְּלָגָה, אָנוּשׁ, מְבוּל, סָדָם. וְעַל מֹשֶׁה רַבְּנוּ הֵיטָה מוֹטְלַת עֲבוּדָה זוֹ כְּדֵי לְתַקְּנָם, וּכְשֶׁגָּאֵל אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, נָטַל הוּא שֶׁכֶר כָּלָם.

וְהֵנָּה, אֹמֵר הַ"מְגַלֵּה עֲמוּקוֹת", כָּל מָה שְׂאֲמַר דּוֹד הַמֶּלֶךְ בַּתְּהִלִּים – לֹא בַעַד עֲצָמוֹ אָמַר, אֲלֵא כְּנֶגֶד כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִף הוּא הַתְּפַלֵּל עַל אַרְבַּעָה דוֹרוֹת אֵלּוּ, בַּכְּתוּב (תהילים ו, ז): "יִגְעָתִי בְּאַנְחָתִי אֲשַׁחֶה בְּכָל לַיְלָה מִטְּתִי בְּדַמְעָתִי עֲרֵשֵׁי אֲמָסָה". "אֲמָסָה" רֵאשֵׁי תִיבוֹת: אָנוּשׁ, מְבוּל, סָדָם, הַפְּלָגָה.

נִמְצְאוּ לְמַדִּים מְדַבְּרֵי הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַ"מְגַלֵּה עֲמוּקוֹת", שְׂאֲרַבְעַת לְשׁוֹנוֹת הַגְּאוּלָּה – וְהוֹצֵאתִי, וְהִצַּלְתִּי, וְהוֹצֵאתִי, וְלִקַּחְתִּי – אֵינֶן, אֲלֵא רַק לְשׁוֹנוֹת כְּפוּלִים וּמְכוּפָּלִים שֶׁל אוֹתָהּ גְּאוּלָּה. וְאֵלֶּה הֵן בְּעֵצָם אַרְבַּע גְּאוּלוֹת שֶׁל אַרְבַּעָה דוֹרוֹת, שֶׁהֵיוּ צְרִיכִים לְהַתְּקֵן בְּמִצְרַיִם.

וְלִכֵּן נִרְמְזִים כָּל אַרְבַּעַת הַדוֹרוֹת בַּכְּתוּב, בּוֹ נִזְכָּרִים גַּם אַרְבַּעַת לְשׁוֹנוֹת הַגְּאוּלָּה: "לִכֵּן אָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלַת מִצְרַיִם (רֵאשֵׁי תִיבוֹת: הַפְּלָגָה, אָנוּשׁ, מְבוּל, סָדָם) וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעַבְדֹתֵי וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם בְּזֹרֵעַ נְטוּיָה... וְלִקַּחְתִּי אֶתְכֶם לִי לְעָם". (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִימָן) מְסִירוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁל הַצְּפַרְדְּעִים

יֵלֵד פְּלָאִים הֵיךְ יְהוֹנָתָן הַקָּטָן. כְּבָר בְּהִיּוֹתוֹ כֶּבֶן חֲמֵשׁ שָׁנִים, רָעָשָׁה כָּל הָאָרֶץ לְשִׁמְעַת חֲכָמָתוֹ. לְיָמִים, יָצָא שְׁמוֹ בְּכָל הָעוֹלָם כְּלוֹ כְּגֵאוֹן יִשְׂרָאֵל, הֲלֹא הוּא רַבְּנוּ ר' יְהוֹנָתָן אִיבְשִׁיץ צוֹק"ל.

סְפוּרִים רַבִּים מְהֻלָּכִים בְּקֶרֶב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹדוֹת חֲכָמָתוֹ וְחִרְפוֹתוֹ הָעֲצוּמוֹת, כְּפִי שֶׁהַתְּגַלוּ כְּבָר בְּהִיּוֹתוֹ יֵלֵד רַךְ. פַּעַם אַחַת, מְסַפְּרִים חֲסִידָיו, בַּעַת שֶׁהָיָה יְהוֹנָתָן בֶּן שְׁמוּנָה בְּלֶבֶד, יָשְׁבוּ וְלָמְדוּ כָּל לְמַדְנֵי וְחֲכָמֵי הָעִיר בְּבֵית הַמְּדַרְשׁ, וּבִינֵיהֶם יוֹשֵׁב וְהוֹגֵה בַתּוֹרָה יְהוֹנָתָן בֶּן הַשְּׁמוּנָה. וְהֵנָּה, קָם אֶחָד מִלְּמַדְנֵי הָעִיר, וְשָׂאֵל שְׂאֵלָה בְּעֵינֵי דְיוֹמָא, בְּפִרְשַׁת הַשְּׁבוּעַ: לְמַדְנֵי בַתּוֹרָה בְּמַפְתַּח הַצְּפַרְדְּעִים: "וְשָׂרַךְ הַיָּאֵר צְפַרְדְּעִים וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתָךְ וּבַחֲדָר מִשְׁכַּבְךָ וְעַל מִטְתְּךָ וּבְבֵית עֲבָדֶיךָ וּבְעַמְּךָ וּבַתְּנוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאֲרוֹתֶיךָ". הֵנָּה, אָמַר הַלְּמַדָּן, אִף בַּתְּנוּרִים, אֵל תוֹךְ כְּבִשְׁן הָאֵשׁ הַשְּׁלִיכוּ עֲצָמֵן הַצְּפַרְדְּעִים. וְאִכּוּ, בְּגִמְרָא (פְּסָחִים נג) שְׁנִינּוּ: "מָה רָאוּ חֲנַנְיָה, מִישָׂאֵל וְעִזְרִיָּה, שֶׁמְסָרוּ עֲצָמָם עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם לְכַבְּשֵׁן הָאֵשׁ? – אֲלֵא נִשְׂאוּ קָל וְחוּמַר מִהַצְּפַרְדְּעִים: מָה צְפַרְדְּעִים, שְׂאִין הֵן מְצוּוֹת עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם, כְּתוּב בְּהֵן: "וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתָךְ... וּבַתְּנוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאֲרוֹתֶיךָ...". וְקִפְצוּ בְּרָצוֹן לְתוֹךְ הַתְּנוּרָה הַלּוֹהֵט – אָנוּ, שְׁמִצְוִיִּם עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם – עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה (=קָל וְחוּמַר) שְׂצַרִּיכִים לְקַדֵּשׁ שֵׁם שְׁמִים. נַעֲנְעוּ הַכָּל בְּרֵאשִׁיָּהֶם: גְּמָרָא יְדוּעָה הִיא זו.

אוּלָּם, נִשְׂאֵלָת הַשְּׂאֵלָה – הַמְּשִׁיךְ הַלְּמַדָּן – "הֲרֵי קָל וְחוּמַר זֶה אֶפְשָׁר לְפָרוּךְ (=לְפוֹרֵר) אוֹתוֹ. שְׁהָרִי נֶאֱמַר לְמֹשֶׁה רַבְּנוּ, שִׂיאֵמַר לְפָרְעָה, מֵאֵת ה' יִתְּבַרְךָ: 'וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתָךְ וּבַחֲדָר מִשְׁכַּבְךָ וְעַל מִטְתְּךָ וּבְבֵית עֲבָדֶיךָ וּבְעַמְּךָ וּבַתְּנוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאֲרוֹתֶיךָ...'. אִם כֵּן, כֵּן נִצְטוּוּ הַצְּפַרְדְּעִים מֵאֵת הַבּוֹרָא יִתְּבַרְךָ, לְעָלוֹת וּלְבוֹא בְּבֵיתֵי הַמִּצְרַיִם וּבַתְּנוּרֵיהֶם!

וְאִיךְ אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל עַל הַצְּפַרְדְּעִים, שֶׁהֵן 'אֵינָן מְצוּוֹת עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם?' וְהֲלֹא מִתּוֹךְ כֵּן נִלְמַד הַקָּל וְחוּמַר". הַשְּׂתַתְּקוּ הַכָּל – "אִכּוּן קוֹשִׁיָה חֲזָקָה הִיא זו" – הֲרַהֲרוּ. "וְאֵתָהּ, יְהוֹנָתָן, הָאֵם אֵין תְּשׁוּבָה בְּפִידָךְ?" – שְׂאֵלוֹ הַלְּמַדָּן. הַסְּמִיק יְהוֹנָתָן, וְאָמַר בְּקוֹל חֲלָשׁ: "הֵן". "אָמַר נָא לְנוּ" – בְּקִשׁוֹ הַנוֹכַחִים. פִּתַּח יְהוֹנָתָן פִּיו, וְאָמַר: "אִכּוּן נִצְטוּוּ הַצְּפַרְדְּעִים לְעָלוֹת וּלְבוֹא בְּבֵיתָךְ, וּבַחֲדָר מִשְׁכַּבְךָ וְעַל מִטְתְּךָ, וּבְבֵית עֲבָדֶיךָ, וּבְעַמְּךָ, וּבַתְּנוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאֲרוֹתֶיךָ. אוּלָּם כָּל צְפַרְדְּעֵי הֵיטָה יְכוּלָה לֹאמַר לְחַבְרָתָהּ: לְכִי אֵת, וְהַפְּנִסִי לְתוֹךְ הַתְּנוּרָה הַחֵם, וְאֲנִי אֶפְנֵס לְבֵית, לְמִטָּה, וְכַדוּמָה. וְאִף-עַל-פִּי-כֵן, לְמִרוֹת שֶׁלֹּא נִצְטוּוּ בְּפִרְטוּיֹת לְהִיכָנֵס לְתְּנוּרָה, חֲפָצוֹ הַצְּפַרְדְּעִים, כָּל אַחַת מֵהֵן, לְקַדֵּשׁ שֵׁם שְׁמִים, וְקִפְצוּ אֵל תוֹךְ הַתְּנוּרָה הַלּוֹהֵט. וְלִכֵּן הַקָּל וְחוּמַר נִשְׂאָר קָל וְחוּמַר – שְׁהָרִי הֵן לֹא נִצְטוּוּ דוֹקָא עַל "קְדוּשַׁת הַשֵּׁם". שְׁמַעוּ זֹאת כָּל הַנוֹכַחִים, וְהַתְּפַעְלוּ מִחֲכָמָתוֹ שֶׁל יְהוֹנָתָן הַקָּטָן, שֶׁהָיָה בֶּן שְׁמוּנָה שָׁנִים בְּלֶבֶד...

נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"גַּל עֵינַי וְאֲבִיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ"

עַל הַגְּלוּת הַקְּשָׁה שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכוּר הַבְּרִזָּל בְּמִצְרַיִם מִגְּלָה לָנוּ הָאֲרִיזוֹ"ל, שֶׁתַּכְלִית יְרִידַת יִשְׂרָאֵל לְגְלוּת מִצְרַיִם הִיְתָה כְּדֵי שִׁישְׂרָאֵל יִזְדַּכְּכוּ שֵׁם מִכָּל סִיג וּפְגָם, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב: "וְאַתְּכֶם לָקַח ה' וַיּוֹצֵא אֶתְכֶם מִכוּר הַבְּרִזָּל מִמִּצְרַיִם לְהִיּוֹת לוֹ לְעַם...". וּפְרַשׁ שֵׁם רַש"י זצ"ל: "כוּר הוּא כְּלֵי שְׂמֻזְקִים בּוֹ אֶת הַזֹּהֵב". כְּלוּמַר, כְּמוֹ שְׂצָרִיךְ לְנִקּוּת אֶת הַסִּיגִים הַדְּבוּקִים לְזָהָב בְּאֻמְצָעוֹת הַיִּתּוּךְ בְּכוּר הַבְּרִזָּל, כִּי הִיָּה צָרִיךְ גַּם לְזַקֵּק וּלְנַקּוּת אֶת הַסִּיגִים, שֶׁנִּדְבְּקוּ בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, בְּאֻמְצָעוֹת הַסֶּבֶל וְקוּשֵׁי הַשַּׁעֲבוּד בְּמִצְרַיִם, כְּדֵי לְהַכִּין אוֹתָם לְקִרְאָת קַבְּלַת הַתּוֹרָה. אוּלַם, מִגְּלִים לָנוּ חוֹ"ל, שִׁירִידַת יִשְׂרָאֵל לְגְלוּת מִצְרַיִם הִיְתָה גַם כְּדֵי לְבַרֵּר וּלְהוֹצִיא מִשָּׁם אֶת אוֹתֵיּוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁנִּפְּלוּ לְמִצְרַיִם עַל-יְדֵי עֲוֹנוֹת דוֹר הַמְּבוּל.

עַנְיָן זֶה נִלְמַד מִתּוֹךְ מֵאֲמַר הַזֹּהָר הַקְּדוֹשׁ (בְּרֵאשִׁית כו'): "וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה - בְּקוּשֵׁיָא, בְּחִמְר' - בְּקַל וְחִמְר, וּבְלִבְנִים' - בְּלִבּוֹן הַלְּכָתָא, וּבְכָל עֲבֹדָה בְּשֹׁדָה' - דָּא (=זֶה) בְּרִיתָא, 'אֵת כָּל עֲבֹדָתָם' - דָּא (=זֶה) מִשְׁנָה". וּכְּפִי הַזֹּהָר הַקְּדוֹשׁ הִיא לְלַמְדָנוּ דַּעַת, שֶׁמָּה שֶׁסִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת קוּשֵׁי הַשַּׁעֲבוּד בְּמִצְרַיִם הִיָּה כְּדֵי לְזַכְּכֶם וּלְנַקּוּתָם מִכָּל סִיג וּפְגָם. וְעַל-יְדֵי כִּי יִזְכּוּ לְהוֹצִיא אֶת אוֹתֵיּוֹת הַתּוֹרָה מִגְּלוּת מִצְרַיִם. וְאַחֲר-כֵּן, בְּמַעֲמַד הַר סִינַי, יִקְבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁבְּכַתֵּב וְאֶת הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פִּיהָ, הַכְּלוּלוֹת מִקוּשֵׁיָהּ, קַל וְחִמְר, לִיבּוֹן הַלְּכוּת, בְּרִיתָא וּמִשְׁנָה.

עַנְיָן זֶה מְפוֹרֵשׁ גַּם בְּסִפְר הַקְּדוֹשׁ "מְאוּר עֵינַיִם" (שְׁמוֹת), וְכַפִּי לְשׁוֹנוֹ הַקְּדוֹשָׁה: "בְּדוֹר הַמְּבוּל הָיוּ רַשְׁעִים גְּדוּלִים, עַד שֶׁהַפְּסִיקוּס (=הַפְּרִידוֹ) אֶת הָעוֹלָם עִם הַפּוּעֵל, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה, מִן הַבוֹרָא בְּרוּךְ הוּא. עַל-כֵּן, כְּשֶׁנִּפְּסַק הָעוֹלָם וְהַתּוֹרָה מִשׁוֹרֵשׁ... תָּרַב הָעוֹלָם בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְהָיָה מְבוּל. וְלְהִיכֵן הִפִּילוּ אֶת הַתּוֹרָה? בְּקִלְיַת מִצְרַיִם... עַל-כֵּן הוֹצִרְכוּ יִשְׂרָאֵל לְרַד לְמִצְרַיִם, (כְּדֵי) לְהַעֲלוֹת אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁנִּפְּלָה בְּקִלְיַת מִצְרַיִם, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב בְּזֹהָר הַקְּדוֹשׁ: 'וַיַּעֲבְדוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחִמְר דָּא קַל וְחִמְר וּבְלִבְנִים דָּא לִבּוֹן הַלְּכָתָא, בְּפִרְךָ דָּא פִּירְכָא (=קוּשֵׁיָא)...', עַד שֶׁהִעֲלוּ אֶת אוֹתֵיּוֹת הַתּוֹרָה מִעֵמֶק קִלְיַת מִצְרַיִם".

לְפִי זֶה מְבוֹאֵר, שֶׁמִּלְכַד הַצַּעַר וְהַיִּסּוּרִים שֶׁל הַשַּׁעֲבוּד בְּמִצְרַיִם, כְּדֵי לְהַזְדַּכְּךָ וּלְהַתְּלַבֵּן מִכָּל סִיג וּפְגָם, הָיוּ צָרִיכִים יִשְׂרָאֵל גַּם לְסַבּוֹל יִיסוּרִים, בְּבַחֲיַנַּת (שַׁבַּת סג'): "אֵין דְּבַרֵי תּוֹרָה מִתְקִימִים אֶלָּא בְּמֵי שְׁמַמִּית עֲצָמוּ עֲלֵיהֶם". וְעַל-יְדֵי הַיִּסּוּרִים הַלָּלוּ, שֶׁהָיוּ לָהֶם בְּקוּשֵׁי הַשַּׁעֲבוּד, בְּחִמְר וּבְלִבְנִים, לֹא רַק שֶׁנִּזְדַּכְּכוּ בְּכוּר הַבְּרִזָּל מִכָּל סִיג וּפְגָם, אֶלָּא גַם זָכוּ לְהוֹצִיא אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה מִגְּלוּת מִצְרַיִם.

עַנְיָן זֶה, שֶׁעַל-יְדֵי הָעֲוֹנוֹת גוֹרֵם הָאָדָם לְאוֹתֵיּוֹת הַתּוֹרָה לְפוֹל בְּתוֹךְ הַגְּלוּת, מְבוֹאֵר גַּם בְּסִפְרִים הַקְּדוּשִׁים. וְעַל-כֵּן הַתְּפִלָּל נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, דוֹד הַמֶּלֶךְ (תְּהִלִּים קיט', יח'): "גַּל עֵינַי וְאֲבִיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ". דְּהֵינּוּ, דוֹד הַמֶּלֶךְ הַתְּפִלָּל לָהּ יִתְבָּרַךְ, וּבִקְשׁ - "גַּל עֵינַי" - תְּגַלֶּה וְתֹאֵיר אֶת עֵינַי, כְּדֵי שְׂאוּכַל לְהוֹצִיא מִהַגְּלוּת אֶת אוֹתֵיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁנִּפְּלוּ לְשָׁם בְּעֲוֹנוֹתַי. וְזֶהוּ "וְאֲבִיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ" - שְׂאוּכַל לְהַבִּיט אִיזוֹ אוֹת מִתּוֹרַתְךָ נִפְלָה בְּגְלוּת, וְאוּכַל לְהוֹצִיאָהּ. (הַתִּיבָה "נִפְלְאוֹת" מוֹרַכְכַּת מ' "נִפְלָ - אוֹת" - נִפְלָה אוֹת). (עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה")

צְפַרְדֵּעַ - צְפוּר דַּעָה

עַל שְׁמָהּ שֶׁל הַצְּפַרְדֵּעַ מוּבָא בִּילְקוּט שְׁמַעוֹנֵי (יִלְקוּט שְׁמַעוֹנֵי וְאַרְא רִמּוֹ קפב'), שֶׁשֵּׁם הַצְּפַרְדֵּעַ הוּא מְלִשׁוֹן צְפוּר דַּעָה, דְּהֵינּוּ, שִׁישׁ בָּהּ דַּעַת. אִם כֵּן, צָרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין, אִיזוֹה דַּעַת יֵשׁ לְצְפַרְדֵּעַ? יִתְכַּן לְבָאֵר עַנְיָן זֶה עַל-פִּי מָה שְׂאֲמָרוּ חֲכָמִים, שֶׁ"דַּעַת" זֶה עַנְיָן שֶׁל הַכְּרַת הַבוֹרָא, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב בַּתּוֹרָה: "אִתָּה הָרָאֵת לְדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים", וְכֵן "וַיִּדְעָתָם כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם", "וַיִּדְעָתָ הַיּוֹם וְהַשַּׁבָּת אֵל לְבַבְךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים" וְעוֹד. וְזֶהוּ שְׂאֲמַר דוֹד הַמֶּלֶךְ לְשִׁלְמָה בְּנוֹ: "וְאַתָּה שְׁלֵמָה בְּנֵי דַע אֶת אֱלֹהֵי אֲבִיךָ". דְּהֵינּוּ, שֶׁהַדַּעַת הָאֱמִיתִית שֶׁל הָאָדָם הִיא לְדַעַת אֶת הַקַּב"ה, הוּא הַבוֹרָא יִשְׁתַּבַּח שְׁמוֹ.

והנה, כידוע, הצפּרדע מסַרָה את נפְשָה וקדְשָה שם שמים, כְּאִשֶּׁר קִפְצָה הִיא לְתוֹךְ תְּנוּרֵי הַמְצָרִים הַבּוֹעִרִים. על-כֵּן הִיא קְרוּיָה בְּשֵׁם **צִפְרָדֵעַ** – "**צפּור דְעָה**" – שֶׁכֵּן, הִיתָה לָהּ **דַּעַת וּתְבוּנָה** לְהַכִּיר אֶת בּוֹרְאָהּ וּלְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ בְּרַבִּים.

וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף מָה שְׁכָתוּב בַּגְּמָרָא, שְׁחַנְנִיָּה מִיִּשְׂאֵל וְעִזְרִיָּה לְמַדּוֹ "**קַל וְחֹמֶר**" מֵהַצִּפְרָדֵעַ, וּמָסְרוּ עֲצָמָם לְתוֹךְ **כִּבְשֵׁן הָאֵשׁ**, כְּפִי שְׁמוּבָא בַּגְּמָרָא (פסחים נג): "**דְּרַשׁ תּוֹדוֹס אִישׁ רּוּמִי**: מָה רָאוּ חַנְנִיָּה מִיִּשְׂאֵל וְעִזְרִיָּה שְׁמָסְרוּ עֲצָמָן עַל קִדְשַׁת הַשֵּׁם, לְתוֹךְ **כִּבְשֵׁן הָאֵשׁ**? (אֵלָא) נִשְׂאוּ קַל וְחֹמֶר מִצִּפְרָדֵעִים. וּמָה צִפְרָדֵעִים שְׂאִינָן מְצוּיִן עַל קִדְשַׁת הַשֵּׁם, כְּתִיב בְּהוֹ(=כְּתוּב עֲלֵיהֶן), "וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתְךָ וּבַחֲדָר מִשְׁכַּבְּךָ וְעַל מִטְתְּךָ, וּבַתְּנוּרִיךָ וּבַמִּשְׁאָרוֹתֶיךָ", אִימְתִי מִשְׁאָרוֹת(=הַבְּצֵק) מְצוּיּוֹת אֲצֵל תְּנוּרָה... בְּשַׁעַה שֶׁהַתְּנוּרָה **חַם**. (וְאִם כֵּךְ) אֲנִי שְׂמָצוּיִן עַל קִדְשַׁת הַשֵּׁם, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה!" (= "קַל וְחֹמֶר" שְׂצָרִיכִים אֲנִי לְמָסוֹר אֶת עֲצָמָנוּ עַל קְדוּשַׁת שְׁמוֹ יִתְבָּרֵךְ).

וַיֵּשׁ לָנוּ לְשֵׂאוֹל: שֶׁכֵּן, לְכַאוּרָה הָרִי "**קַל וְחֹמֶר**" זֶה אֲפִשֶׁר לְפָרוּךְ(=לְפֹרֵר) אוֹתוֹ. שְׁהָרִי, בְּמַכַּת הַצִּפְרָדֵעִים נֶאֱמַר לְפָרְעָה, מֵאֵת ה' יִתְבָּרֵךְ: "וְעָלוּ וּבָאוּ (הַצִּפְרָדֵעִים) בְּבֵיתְךָ וּבַחֲדָר מִשְׁכַּבְּךָ וְעַל מִטְתְּךָ וּבַבַּיִת עַבְדֶּיךָ וּבַעֲמֻדָּךְ וּבַתְּנוּרִיךָ וּבַמִּשְׁאָרוֹתֶיךָ...".

וְאִם כֵּךְ, כֵּן נִצְטוּוּ הַצִּפְרָדֵעִים מֵאֵת הַבּוֹרָא יִתְבָּרֵךְ, לְעֵלוֹת וּלְבוֹא בְּבֵיתֵי הַמְצָרִים וּבַתְּנוּרֵיהֶם! אִם כֵּךְ, אֵיפֹה יֵשׁ כָּאֵן קִידוּשׁ ה' שֶׁל הַצִּפְרָדֵעִים? שְׁהָרִי הֵן נִצְטוּוּ עַל-יָדֵי ה' לְהִיכָנֵס לְתְּנוּרִים.

אֵלָא, אוֹמֵר עַל-כֵּךְ רַבִּי יוֹנָתָן אִיבְשִׁיץ, בְּסִפְרוֹ "**עֵרוֹת דְּבִשׁ**", אֲמַת שֶׁנִּצְטוּוּ הַצִּפְרָדֵעִים לְעֵלוֹת וּלְבוֹא בַתְּנוּרִים. אוֹלָם גַּם כְּתוּב: "וְעָלוּ וּבָאוּ (הַצִּפְרָדֵעִים) בְּבֵיתְךָ וּבַחֲדָר מִשְׁכַּבְּךָ וְעַל מִטְתְּךָ וּבַבַּיִת עַבְדֶּיךָ וּבַעֲמֻדָּךְ...". דְּהֵינּוּ, בַּחֲדָרִים בְּמִיטוֹת וּבְכָל הַבַּיִת. וְלָכֵן, כָּל צִפְרָדֵעַ הִיתָה יְכוּלָה לֹמַר לְחִבְרַתָּה: לְכִי אִתִּי, וְהִכְנָסִי לְתוֹךְ הַתְּנוּרָה **הַחֵם וְהַלוֹהֵט**, וְאֲנִי אֶכְנֵס לְבַיִת, לְמִטָּה, וְכַדוּמָה. וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן, לְמִרוֹת שֶׁלֹּא נִצְטוּוּ הַצִּפְרָדֵעִים בְּפִרְטוּיּוֹת לְהִיכָנֵס לְתְּנוּרָה, רַבּוֹת מֵהֵן חִפְצוּ לְקַדֵּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם, וְקִפְצוּ אֶל תּוֹךְ הַתְּנוּרָה **הַלוֹהֵט**.

וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף דְּבַר פְּלֵא שֶׁהֵבִיא ה"כְּלֵי יִקָּר", שֶׁהֵנָּה, כְּאִשֶּׁר צִעַק מִשֶּׁה אֵל ה' שִׁיֶּסֶר אֶת הַצִּפְרָדֵעִים מִפְּרָעָה, כְּתוּב: "**וַיִּמְתּוּ** הַצִּפְרָדֵעִים מִן הַבְּתִים מִן הַחֲצֵרֹת וּמִן הַשְּׂדֵת". וְרֵאוּי לָנוּ לְהַבִּין מִדּוּעַ **מִתּוֹ** הַצִּפְרָדֵעִים, וְלֹא **נִעְלָמוּ** כְּמוֹ בְּמַכַּת הָעָרֹב וְהָאֲרֵבָה? (בְּמַכַּת הָעָרֹב כְּתוּב: "וַיִּסֶר הָעָרֹב מִפְּרָעָה מִעַבְדֵי וּמִעַמּוֹ לֹא נִשְׂאָר אֶחָד". וּבְמַכַּת הָאֲרֵבָה כְּתוּב: "וַיִּהְיֶה ה' רוּחַ יָם... וַיִּשְׂא אֶת הָאֲרֵבָה... יָמָה סוּף לֹא נִשְׂאָר אֲרֵבָה אֶחָד").

אֵלָא, אוֹמֵר ה"כְּלֵי יִקָּר", צָרִיכִים אֲנִי לְדַעַת, שֶׁכָּאֵן רָצָה הַקַּב"ה לְלַמְדָנוּ מוֹסֵר וְדַעַת, שֶׁכָּל הַמוֹסֵר נִפְשׁוֹ עַל קִידוּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרֵךְ, יֵשׁ לְהַקְב"ה הַרְבֵּה דְרָכִים לְהַצִּילוֹ. לְעוֹמֵת זֹאת, מִי שְׂאִינוּ מוֹסֵר נִפְשׁוֹ עַל קִידוּשׁ ה', יֵשׁ לָהּ הַרְבֵּה דְרָכִים לְהִמָּיתוֹ. לָכֵן, אוֹמֵר ה"כְּלֵי יִקָּר", הַקַּב"ה **הִמִּית** אֶת כָּל הַצִּפְרָדֵעִים שֶׁלֹּא קִדְשׁוּ אֶת שְׁמוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְלֹא נִכְנְסוּ לְתְּנוּרִים. וְלְעוֹמֵת זֹאת הַצִּיל אֶת כָּל הַצִּפְרָדֵעִים שֶׁקִּדְשׁוּ אֶת שְׁמוֹ, וְכִאֲשֶׁר הֵן נִכְנְסוּ לְתוֹךְ הַתְּנוּרִים הַ**בּוֹעִרִים**, לֹא שֶׁלְטָה בְּהֵן הָאֵשׁ. וְזֶהוּ שְׁכָתוּב: "**וַיִּמְתּוּ** הַצִּפְרָדֵעִים מִן הַבְּתִים מִן הַחֲצֵרֹת וּמִן הַשְּׂדֵת...". וְלֹא נֶאֱמַר מִן הַתְּנוּרִים – לְלַמְדָךְ, שֶׁכָּל הַצִּפְרָדֵעִים שֶׁעָלוּ וּנְכַנְסוּ לְתוֹךְ הַתְּנוּרִים כְּדֵי לְקַדֵּשׁ אֶת שְׁמוֹ יִתְבָּרֵךְ, לֹא **מִתּוֹ** "וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלַת מְצָרִים... וְגֵאלְתִי אֶתְכֶם"

מְסוּפָר עַל הַמְּגִיד הַקְּדוּשׁ רַבִּי נַחוּם מְצַרְנוּבִיל, שֶׁנִּקְלַע פַּעַם לְפוֹנְדֵק דְרָכִים שֶׁבְּעָלְיוֹ הָיָה יְהוּדִי. וּבַחֲצוֹת הַלַּיְלָה יָרַד רַבִּי נַחוּם מִמִּשְׁכְּבוֹ, וַיֵּשֶׁב כְּהַרְגָלוֹ עַל הָאֲרֵץ, וְעָרַךְ "תִּיקוּן חֲצוֹת" בְּכִי מֵר, שְׁעוֹרָר אֶת בְּנֵי הַבַּיִת מִשְׁנָתָם. מֵהָר אֵלָיו הִיהוּדִי, בַּעַל הַפוֹנְדֵק, וְשָׂאֵל בְּבִהְלָה מִדּוּעַ הִרְבִּי בּוֹכָה? אוֹלֵי הוּא אִינוּ חֹשׁ בְּטוֹב? שְׂמָא כּוֹאֵב לוֹ מִשְׁהוּ? לֹא! – הַשִּׁיב רַבִּי נַחוּם. אֲנִי מְקוֹנֵן עַל הַחֲרָפָן וְהַגְּלוּת. מָה זֶה חֲרָפָן וְיָמָה הַמְּקוֹם לְקִינָה? – תְּמָה הַפוֹנְדֵקָאִי. אֵינְךָ יוֹדֵעַ? – שְׂאֵלוֹ רַבִּי נַחוּם – הֲלֹא בְּעֵבֶר הָיָה לָנוּ בֵּית מִקְדָּשׁ, וְנִחְרַב... הָרִי מִלְּפָנִים הֵיינוּ בְּאֲרֵץ חַמְדָּה, וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ... וְאֲנִי מְבַקֵּשׁ מֵאֵת ה' שִׁישְׁלַח לָנוּ בְּמַהֲרָה אֶת מִשִׁיחַ צְדָקָנוּ, שִׁיּוֹצִיאֵנוּ מִפֶּה וּבִיא אוֹתָנוּ לְאַרְצֵנוּ, אֲרֵץ יִשְׂרָאֵל... הֵאֵם אַתָּה מוֹכֵן לְעֵלוֹת לְאַרְצֵנוּ, אֲרֵץ יִשְׂרָאֵל? שְׂאֵל אוֹתוֹ רַבִּי נַחוּם. חֲכַךְ הַפוֹנְדֵקָאִי בְּרֵאשׁוֹ וְאָמַר: אֵינְנִי יוֹדֵעַ! תִּיב אֲנִי לְהַתִּיעֵץ עִם אִשְׁתִּי – מִי יוֹדֵעַ, אוֹלֵי לֹא כְּדָאִי הַדְּבָר? הֲלֵךְ בַּעַל הָאֲכַסְנִיָּה, וְכַעֲבוֹר שַׁעַה קָלָה חֲזוֹר "מֵהַהֲתִיעֲצוֹת" עִם אִשְׁתּוֹ, וְתִשׁוּבָה בְּרוּרָה בְּפִיו: לֹא נַעֲלָה! וְכִי מָה יְהִיָה עַל כָּל רְכוּשֵׁנוּ – עַל הַחֲנוּה, הַפְּרוֹת, הַעֲזִים, וְהַתְּרַנְגּוּלוֹת? חֲבַל עֲלֵיהֶם! לֹא נִסְפִים לְלַכֵּת סֵתָם כִּי אַחֲרֵי הַמִּשִׁיחַ וְלַעֲזוּב אֶת הַכָּל... לֹא הִרְפָּה מִמֶּנּוּ רַבִּי נַחוּם, וְאָמַר לוֹ: וְכִי כָּל כֵּךְ טוֹב לָךְ פֹּה? הֲלֹא לְעֵתִים תְּכּוּפוֹת הַטְּטָרִים מֵתִנְפְּלִים עַל הַיְּהוּדִים וְהוֹרְגִים וְחוֹמְסִים וּבוֹזִזִים הַכָּל! הָרִי עֲדִיף שֶׁנַּעֲלָה לְאַרְצֵנוּ, אֲרֵץ יִשְׂרָאֵל! לֹא יָדַע הַפוֹנְדֵקָאִי מָה לַעֲנוֹת לְרַבִּי נַחוּם, וְשׁוּב רָץ לְשֵׂאוֹל בַּעֲצַת אִשְׁתּוֹ "הַגְּאוּנִית". וְתִיכָף וּמִיד חֲזוֹר מֵאִשְׁתּוֹ, וְאָמַר לְרַבִּי נַחוּם שֶׁהוּא וְאִשְׁתּוֹ מְבַקְשִׁים מִרַבִּי נַחוּם שִׁתְּפַלֵּל לָהּ, שִׁיְגַרֵּשׁ מִיד מִכָּאֵן אֶת הַטְּטָרִים לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, וְאֲנִי נִשְׂאָר כָּאֵן עִם הַעֲזִים וְהַתְּרַנְגּוּלוֹת... **שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!**

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה'"

עַל הַכְּתוּב שֶׁבִּפְתַח הַפְּרָשָׁה, "וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה'", אֹמֵר הַ"כְּסָא רַחֲמִים", שֶׁכָּאן דְּבַר הַקַּב"ה אֶל מֹשֶׁה בְּמִידַת הַדִּין. שָׁכַן, כָּל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ "אֱלֹהִים" רּוֹמֵז לְמִידַת הַדִּין. וְכָל שָׁכַן שֶׁכְּתוּב "וַיְדַבֵּר", שֶׁהוּא דִּיבּוּר קָשָׁה, שֶׁגַּם הוּא מִידַת הַדִּין אִם כֵּן, אֹמֵר הַ"כְּסָא רַחֲמִים", יֵשׁ לָנוּ בְּפִסּוּק זֶה שְׁנֵי דִּינִים ("וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים").

וּשְׁנֵי דִּינִים אֵלּוּ הֵם כְּנֶגֶד פְּעֻמִּים "לְמָה", שֶׁאֹמֵר מֹשֶׁה לְהַקְב"ה (בְּסוֹף הַפְּרָשָׁה הַקּוֹדֶמֶת): "לְמָה הִרְעַתָּה לְעַם הַזֶּה, לְמָה זֶה שְׁלַחְתָּנִי?" (עֲנִן זֶה נִרְמַז גַּם בְּפִתּוּב: "וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה" – סוֹפֵי תִיבוֹת "לְמָה").

וְהִנֵּה, עַל הַכְּתוּב בְּהַמְשָׁךְ, "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עֲתָה תִרְאֶה אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לְפָרְעָה כִּי בְיַד חֲזָקָה יִשְׁלַחֶם", מִפְּרֵשׁ רַש"י: "(מֹשֶׁה), הִרְהַרְתָּ עַל מִידוּתִי. לֹא כִּאֲבָרְהֶם, שֶׁאִמְרַתִּי לוֹ 'כִּי בִיַּחְזָק יִקְרָא לְךָ זֶרַע', וְאַחַר-כֵּן אִמְרַתִּי לוֹ 'הֲעֵלְהוּ לְעֵלְהוּ', וְלֹא הִרְהַר אַחַר מִידוּתִי. לְפִיכֵן 'עֲתָה תִרְאֶה' – (אֶת) הָעֲשׂוּי לְפָרְעָה (אֶתְהָ) תִרְאֶה. (אֲבָל) לֹא (אֶת) הָעֲשׂוּי לְמַלְכֵי ז' (=7) (הַ)אוּמוֹת, כְּשֶׁאֲבִיאֶם (=אֶת יִשְׂרָאֵל) לָאָרֶץ".

וְכָאן, אֹמֵר הַ"כְּסָא רַחֲמִים", נִשְׁבַּע הַקַּב"ה, שֶׁמֹּשֶׁה לֹא יִכְנִיס אֶת יִשְׂרָאֵל לָאָרֶץ, אֲלֵא יְהוֹשֻׁעַ. וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים" – "אֱלֹהִים" רִאשִׁי תִיבוֹת מֹשֶׁה אֵינֶה הוֹלֵךְ לָאָרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְכֵן, "אֱלֹהִים" רִאשִׁי תִיבוֹת אִמְרַת לְמָה הִרְעַתָּה? הוֹשֻׁעַ מְכַנְּסִים.

"וַיִּשְׁלִיכוּ אִישׁ מִטְהוֹ וַיְהִיו לְתַנִּינִם וַיִּבְלַע מִטְהַ אֶהְרֵן אֶת מִטְתָּם"

עַל פְּסוּק זֶה (ז' יב') פְּתוּב בְּזֶהֱרַק הַקְּדוּשׁ: אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: תִּפְּח רּוּחֶם שֶׁל אֱלֹהִים הָאוֹמְרִים, שֶׁהַקַּב"ה אֵינּוּ עֲתִיד לְהַחִיּוֹת אֶת הַמֵּתִים, וְאֵיךְ יִתְכַן שִׁיעֲשֶׂה מֵהַמֵּתִים בְּרִיָּה חֲדָשָׁה?

אֹמֵר הַזֶּהֱרַק הַקְּדוּשׁ: יְבוֹאוּ אֵלּוּ הַשּׁוֹטִים, הַרְחוּקִים מֵהַתּוֹרָה וּמֵהַקַּב"ה, וַיִּרְאוּ מִפְּרִשְׁתָּנוּ – שֶׁהָרִי בְיָדוֹ שֶׁל אֶהְרֵן הִיָּה מִטְהַ שֶׁל עֵץ יֵבֶשׁ, וְהַקַּב"ה הִפְךָ אוֹתוֹ לְתַנִּין – לְבְרִיָּה עִם רּוּחַ וְגוֹף. אִם כֵּן, בּוֹדָאִי שֶׁאוֹתָן גּוֹפּוֹת הָאֲנָשִׁים, שֶׁהֵיוּ בִּהֵן רּוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת קְדוּשׁוֹת, וְשִׁמְרוּ עַל תּוֹרָה וּמִצְוֹת, וְעִסְקוּ בַתּוֹרָה יָמִים וְלַיְלּוֹת – הָרִי שֶׁלְאַחַר גָּמַר הַתִּיקוּן(=בִּימּוֹת הַמְּשִׁיחַ) עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה שֶׁהַקַּב"ה יַעֲשֶׂה אוֹתָם בְּרִיָּה חֲדָשָׁה, וַיַּחֲיֶה אוֹתָם.

אָמַר רַבִּי חִיָּא: וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שֶׁאוֹתוֹ הַגּוֹף יָקוּם לְתַחֲיָה, שָׁכַן כְּתוּב (ישעיה כו' יט'): "יַחֲיוּ מֵתֵיךְ", וְלֹא כְּתוּב "יִבְרְאוּ מֵתֵיךְ". שֶׁהָרִי, הַגּוֹף כְּבֵר נִבְרָא, וְכָל שֶׁצְרִיךְ הוּא רַק לְחִיּוּתוֹ מִחֲדָשׁ. וּמוֹסִיף וְאֹמֵר רַבִּי חִיָּא, שֶׁעֲצָם אַחַת (לּוֹ שְׁמָה) תִּישָׁאֵר בְּגוֹף אֲשֶׁר בְּאֲדָמָה, וְהִיא אֵינָה נִרְקֶבֶת וְאֵינָה מֵתְבַלָּה לְעוֹלָם.

וְכִאֲמוֹר, לְעֲתִיד לְבוֹא, בְּגִמְרַת הַתִּיקוּן, הַקַּב"ה יִרְפֵּךְ אֶת אוֹתָהּ הָעֲצָם, וַיַּעֲשֶׂה אוֹתָהּ כְּמוֹ שְׂאוֹר(=שְׁמֵרִים) בְּבִצָּקָה, וְהִיא תַעֲלֶה וְתִתְפַּשֵּׁט (=תִּתְפַּח) לְאַרְבַּעַה כִּיּוּנִים, וּמִמֶּנָּה יִשְׁתַּכְּלֵל וַיִּבְנֶה הַגּוֹף וְכָל אִיבְרֵיו מִחֲדָשׁ. וְלֹאֲחַר מִכֵּן, יִתֵּן הַקַּב"ה בְּגוֹף זֶה אֶת הַנְּשָׁמָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי חִיָּא: נִכּוּן, וְכֵן יִהְיֶה הַדְּבַר, וְאוֹתָהּ עֲצָם, הַקַּב"ה מְרַפֵּךְ אוֹתָהּ בְּטָל, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כו' יט'): "טָל אֹרֶת טַלְךָ". (עַל-פִּי הַזֶּהֱרַק הַקְּדוּשׁ חֵב' כח')

רוֹאִים אָנוּ מִדְּבַרֵי הַזֶּהֱרַק הַקְּדוּשׁ, כִּי תַחֲתֵת הַמֵּתִים תִּהְיֶה כְּמוֹ גְּאוּלַּת מִצְרַיִם. שָׁכַן, כְּמוֹ שֶׁבְּגְאוּלַּת מִצְרַיִם לֹא נָתַן הַקַּב"ה לְעַם יִשְׂרָאֵל לְרַדַּת וְלִשְׁקוּעַ בְּחַמִּישִׁים שְׁעָרֵי הַטּוּמְאָה, אֲלֵא דָאֵג לְהַשְׁאִיר בָּהֶם אֶת הַנִּיּוּץ הַיְהוּדִי, אוֹתוֹ הִבְעִיר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, לְלַהֲבֶה גְדוּלָה – כֵּן הַקַּב"ה מִשְׁאִיר בְּגוֹף הַמֵּת עֲצָם אַחַת, וּמִמֶּנָּה, עַל-יְדֵי טָל הַתַּחֲיָה יִבְנֶה הַגּוֹף בְּתַחֲתֵת הַמֵּתִים, בְּמַהֲרָה בְּיַמֵּינוּ, אָמֵן.

"וַיִּשְׁלַח פְּרַעְזָה וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן, וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם חֲטָאתִי הַפְּעַם. ה' הַצְּדִיק, וְאֲנִי וְעַמִּי הָרָשָׁעִים" (ט' כו')

בְּמִקְרָא זֶה אָנוּ נִפְגָּשִׁים לְכַאוּרָה בְּוִידוּי יוֹצֵא מִן הַכֹּלֵל שֶׁל פְּרַעְזָה הָרָשָׁע, שְׂאֵף-עַל-פִּי הִיּוֹתוֹ מְלַךְ מִצְרַיִם, הָאָדָם הַמְּסַמֵּל אֶת הַקְּלִיפָה/הַטּוּמְאָה הַכִּי גְדוּלָה בְּמִצְרַיִם, מוֹדָה הוּא בְּעֲצָמוֹ, וְאֹמֵר: "חֲטָאתִי הַפְּעַם. ה' הַצְּדִיק, וְאֲנִי

ועמי הרשעים". האם פרעה חוזר בתשובה? היתכן?

אולם כבר שנינו בגמרא (עירובין יט'): "אמר רבי שמעון בן לקיש: **רשעים** – אפילו על פתחו של גיהנם אינם חוזרים בתשובה...". ונשאלת השאלה, האם וידוי זה של פרעה מלך מצרים, שנראה כאילו חזר בתשובה, אינו סותר את דברי התנא הקדוש רבי שמעון בן לקיש: **רשעים** – אפילו על פתחו של גיהנם אינם חוזרים בתשובה?"

אומר על כך הקדוש המקובל האלקי רבי שמשון מאוסטרופאלי זצ"ל, בספרו "ליקוטי שושנים", שגם במקרא זה הכניס פרעה **רשעות**, כפי שמתאים לקליפה שפמוהו. שכן, מבואר בספרים, שפאשר אנו בגלות, אז, בעונותינו הרבים, יש פרוד בשמו של הקב"ה "יהוה": פרוד בין אותיות יה' לאותיות וה'. והנה, פרעה הרשע רצה להפריד בין אותיות יה' לבין אותיות וה', ולכן אמר: "י' הצדיק, ואני ועמי הרשעים", שמלבד תיבת "ואני" ראשי התיבות של דברי פרעה הוא יהוה.

ומוסיף רבי שמשון מאוסטרופאלי, שגם במגילת איכה (א', י') יש פרוד בשם ה' בסופי התיבות של הפסוק: "כִּי רֵאתָ גוֹיִם בְּאוֹ מִקְדְּשֶׁהָ – שְׁתִּיבַת גוֹיִם" מפרידה בין אותיות יה' לבין אותיות וה'. וזהו פרוש הפסוק בתהילים (עט', א'): "מזמור לאסוף אלקים באו גוים בנחלתך" – שרמז הכתוב כאן על תיבת "גוים" שבאו בנחלת קדש להפסיק בין אותיות יה' לבין אותיות וה', ובכך "טמאו את נחלתך".

ומכאן מבואר לנו, שגם כאן, במלים שאמר פרעה "י' הצדיק, ואני ועמי הרשעים" טמן את ארסו כנחש, כדי להפריד בין יה' לבין וה'.

(זהירות, חדש **שבט** בפתח) "חושף שבטו שונא בנו, ואהבו שחרו מוסר"

על הפתוב במשלי (יג, כד), "חושף שבטו שונא בנו", כתוב במדרש (לקוט שמעוני, משלי יג): "וכי יש אדם ששונא (את) בנו? אלא, מתוך שאין מוכיחו על התורה והתקמה ודרך ארץ, עתיד (לבסוף האב) לשנאותו. אבל, אם (האב) מוכיחו, נעשה אוהבו, שנאמר: 'ואהבו שחרו מוסר'. וכן הקב"ה, מתוך שהוא אוהב את הצדיקים, (הוא) מיסרן בעולם הזה בייסורין ובשעבוד מלכויות, כדי שתהא להם לכפרת עון".

הנה, מבואר מפאן, שמפיון שהקב"ה הוא בבחינת אב לבניו ואוהבם מאד, לכן הוא מיסרם בייסורין. (ובמיוחד את הצדיקים, כמו שאומר המדרש: "מתוך שהוא אוהב את הצדיקים, (הוא) מיסרן בעולם הזה בייסורין"). וכל זה, כדי לכפר על **עונותיהם**, ולהצילם מרדת שאול. כמו שאומר שלמה המלך (משלי כג, יד): "אתה **בשבט** תכנו ונפשו משאול תציל".

ויש לומר, שענין זה של הייסורים הוא דוקא בחדש **שבט**, שהוא גם לשון **שבט** (=מטה ושוט). על-כן, צריך מאד בחדש **שבט** להרבות בלימוד התורה, בתפילה ובתחנונים לפני ה' יתברך. ובמיוחד האברכים, בני התורה (שהם נחשבים בנים נאמנים לפניו יתברך), כדי שלא יתקיים, חלילה, הכתוב בתהילים: "אם יעזבו בניו תורתך... ופקדתי **בשבט** (בשבט) פשעם ובנגעים **עונם**".

יהי רצון, מלפני ה', אל רחום וחנון, שתרחם עלינו (שהרי הכל שגגה היא מלפנינו), ותצילנו מכל גזרות קשות ורעות, ותאמר די לצרותינו, ותשיב מעלינו את המטה/**השבט**, כמו שכתוב (במדבר יז, כה): "ויאמר ה' אל משה **השבט** את מטה אהרן לפני העדות למשמרת לאות לבני מרי... ולא ימתו" – אמנו! (בפסוק, קפיצות של ארבע אותיות מתקבלת המלה "שבט"). ("בני ציון")

"מאימתי קורין את שמע... (לכבוד יום ההילולא של הרה"ק ר' זושא מאניפולי זיע"א, שחל ב-ב' בשבט)

פעם בא הרב הקדוש ר' זושא מאניפולי זיע"א אל הרה"ק ר' שמעלקא זצ"ל, ובקש ממנו שילמד עמו. והתחילו ללמוד מתחילת מסכת ברכות: "מאימתי קורין את שמע...".

פתאום הפיל הרה"ק ר' זושא מאניפולי את עצמו על הארץ באימה גדולה ובפתח גדול, ואמר: אל תקרא "מאימתי", אלא "מאימתי" (=לשון פחד ואימה) – שמחמת (=בגלל) אימת (=הפחד מפני) ה' יתברך, צריך לקרוא את "קריאת שמע"...

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!